

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (“Службен весник на Република Македонија“ број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), член 21 став 2 и член 22 став 2 од Законот за средното образование (“Службен весник на Република Македонија“ број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11) и член 7 алинеја 5 од Законот за стручно образование и обука (“Службен весник на Република Македонија“ број 71/06, 117/08, 148/09 и 17/11), министерот за образование и наука донесе наставна програма по технологија на прехранбени производи за III година од хемиско-технолошка струка– образовен профил техничар нутриционист за учениците во средното стручно образование.

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА
ТЕХНОЛОГИЈА НА ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ

III ГОДИНА

ХЕМИСКО-ТЕХНОЛОШКА СТРУКА
Техничар нутриционист

Скопје, 2011 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1 Назив на предметот: *ТЕХНОЛОГИЈА НА ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ*

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. **Образовен профил:** техничар нутриционист

1.2.2. **Струка:** хемиско-технолошка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови наеделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет **Технологија на прехранбени производи** ученикот стекнува знаења, умеања и вештини кои ќе му овозможат:

- да ги познава суровините за производсво на прехранбени производи;
- да ги објаснува технолошките процеси за производсво на прехранбени производи;
- да ја проценува прехранбената вредност на прехранбените производи;
- да ги применува стандардите и останатите технички прописи во врска со квалитетот на производите;
- да формира навики и да користи различни извори на знаења при учењето (текстови, табlici, шеми, техничка документација, нормативи);
- да работи самостојно, правилно да проценува состојби и процедури, да донесува самостојни одлуки,
- да се вклучува во тимска работа.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставните содржини и достигнување на целите на наставата по **Технологија на прехранбени производи**, потребно е ученикот да поседува знаења и оспособености од наставните предмети: *хемија, биохемија, храна и исхрана, анализа на храна и практична настава.*

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

ТЕМАТСКИ ЦЕЛИНИ	Бр. на час	КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ	ДИДАКТИЧКИ НАСОКИ	Корелација
1. ТЕХНОЛОГИЈА НА ВОДА	6	<p>Ученикот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја класифицира водата во природата според намената (вода за пиење, индустриска и отпадна вода); - да ги објаснува физичките, хемиските и бактериолошките својствата на водата, - да ги препознава изворите на загадување на водата; - да ги објаснува потребите од прочистување на водата за пиење, индустриските и отпадните води; - да ја дефинира тврдината на водата; - да го познава квалитетот на водата за потребите на прехранбената индустрија; - да ги познава постапките за прочистување на водата (филтрација, коагулација, деферизација, деманганизација, дезинфекција и озонирање); - да ги објаснува методите за омекнување на водата (термички, хемиски, зеолитен или со јонски 	<p>Класифицирање на водите во природата според намената;</p> <p>Дискутирање за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - важноста на прочистувањето на водата за пиење, индустриските и отпадните води; - квалитетот на водата за потребите на прехранбената индустрија; <p>Објаснување на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - физичките, хемиските и бактериолошките својства на водата; - на постапките за прочистување на водата; <p>Образложување на методи за омекнување на вода;</p> <p>Прикажување на шеми за третман на отпадни води,</p> <p>Изработување на проекти</p>	<p>Храна и исхрана</p> <p>Биохемија,</p> <p>Анализа на храна,</p> <p>Практична настава</p>

		изменувачи); - да изработува проекти.		
2. ТЕХНОЛОГИЈА НА МЕЛНИЧАРСТВО	6	<p>- да ги класифицира производите од житарки</p> <p>- да ја познава анатомската градба и хемискиот состав на житарките наменети за исхрана;</p> <p>- да ги објаснува технолошките процеси за добивање на брашна и производи од житарки (пченица, пченка, јачмен, рж, овес, оризова арпа и др.);</p> <p>- да ги познава хемискиот состав, типовите и технолошките својства на брашната;</p> <p>- да ги познава процесите што се одвиваат во брашното за време на чувањето;</p> <p>- да пресметува енергетска вредност на брашно и други производи од житарки;</p> <p>- да изработува проекти.</p>	<p>Класифицирање на производите од житарки,</p> <p>Дискутирање за:</p> <p>- градбата и составот на житарките;</p> <p>- постапките за чистење и подготовка на пченицата за мелење;</p> <p>Објаснување на фазите од технолошките процеси за добивање на брашна и производи од житарки,</p> <p>Нагласување на разликите кај различните типови брашна;</p> <p>Прикажување на технолошки процеси за мелење на различни видови житарки на видео и ТВ-филмови, ЦД и компјутерски симулации,</p> <p>Составување нутритивна табела- за прехранбена вредност на брашно и други производи од житарки;</p> <p>Изработување на проекти</p>	<p>Храна и исхрана</p> <p>Биохемија,</p> <p>Анализа на храна,</p> <p>Практична настава</p>

<p>3. ТЕХНОЛОГИЈА НА ПЕКАРСТВО</p>	<p>12</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги класифицира пекарските производи; - да ги познава суровините за производство на пекарски производи, - да ги објаснува технолошките процеси за производство на пекарски производи (подготовка на суровини, замесување и обработка на тесто, ферментација, печење, ладење, пакување и складирање), - да препознава и анализира болести и недостатоци кај пекарските производи; - да ги класифицира тестенините, - да ги познава суровините за изработка на тестенини; - да ги објаснува технолошките процеси за производство на тестенини (подготовка на суровини, замесување и обработка на тесто, сушење, пакување и складирање), - да пресметува енергетска вредност на пекарски производи и тестенини; - да изработува проекти. 	<p>Класифицирање на пекарските производи;</p> <p>Дискутирање за изборот и подготовката на суровините за производство на пекарски производи и тестенини;</p> <p>Објаснување на фазите од технолошките процеси за производство на пекарски производи и тестенини,</p> <p>Прикажување на технолошки процеси за производство на различните видови на пекарски производи и тестенини на видео и ТВ-филмови, ЦД и компјутерски симулации,</p> <p>Составување нутритивна табела- за прехранбена вредност на пекарски производи и тестенини;</p> <p>Изработување на проекти</p>	<p>Храна и исхрана Биохемија, Анализа на храна, Практична настава</p>
<p>4. ТЕХНОЛОГИЈА НА ШЕЌЕР И СКРОБ</p>	<p>12</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја познава анатомската градба и хемискиот состав на шеќерната репка; - да го објаснува технолошкиот процес за производство на шеќер од шеќерна репа (чистење, миење, 	<p>Дискутирање за градбата и хемискиот состав на шеќерната репка;</p> <p>Објаснување на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фазите од технолошкиот процес за производство на шеќер од 	<p>Храна и исхрана Биохемија, Анализа на храна, Практична</p>

		<p>транспортирање, режење на шеќерната репа, екстракцијата и чистење на дифузен сок, уварување и кристализација на густот шеќерен раствор и доработка на шеќерот);</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги познава суровините за производство на скроб; - да го објаснува технолошкиот процес за производство на скроб, - да ги објаснува карактеристиките на скроб, - да ги објаснува технолошките процеси за добивање на производи со хидролиза на скроб. - да пресметува енергетска вредност на шеќер и производи добиени со хидролиза на скроб. - да изработува проекти. 	<p>шеќерна репа;</p> <ul style="list-style-type: none"> - фазите од технолошкиот процес за производство на скроб и производите од скроб; - карактеристиките на скробот и производите од скроб., <p>Прикажување на технолошки процеси за производство на шеќер, скроб и производи со хидролиза на скроб на видео и ТВ-филмови, ЦД и компјутерски симулации,</p> <p>Составување нутритивна табела -за прехранбена вредност на шеќер и производи добиени од скроб,</p> <p>Изработување на проекти</p>	настава
5. ТЕХНОЛОГИЈА НА КОНДИТОРСКИ ПРОИЗВОДИ	12	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги класифицира кондиторските производи; - да ги познава суровините за производство на кондиторски производи; - да ги објаснува технолошките процеси за производство на кондиторски производи (какаови производи, разни видови бонбони, гуми за џвакање, локуми, алва, бисквити и сродни производи и снек производи), 	<p>Класифицирање на кондиторските производи;</p> <p>Дискутирање за својствата на суровините за производството на кондиторските производи;</p> <p>Објаснување на фазите од технолошките процеси за производство на кондиторски производи,</p> <p>Прикажување технолошки процеси за производство на различните видови кондиторски</p>	Храна и исхрана Биохемија, Анализа на храна, Практична настава

		<ul style="list-style-type: none"> - да пресметува енергетска вредност на кондиторски производи, - да изработува проекти. 	<p>производи на видео и ТВ-филмови, ЦД и компјутерски симулации,</p> <p>Пресметување енергетска вредност на кондиторски производи,</p> <p>Составување нутритивна табела- за прехранбена вредност на кондиторски производи,</p> <p>Изработување на проекти</p>	
6. ТЕХНОЛОГИЈА НА ОВОШЈЕ И ЗЕЛЕНЧУК	12	<ul style="list-style-type: none"> - Да го познава хемискиот состав на овошјето и зеленчукот, - да ги познава својствата на материите застапени во овошјето и зеленчукот, - да ги објаснува подготвителните операции при преработка на овошјето и зеленчукот (сортирање, миење, лупење, сечење, вадење на коски, бланширање, пасирање, хомогенизација, цедење, филтрација, деаерација), - да ги објаснува технолошките процеси за производство на преработки од овошје и зеленчук (компоти, слатка, џемови, желе, мармелади, сушени производи, конзервирање со хемиски средства, смрзнато овошје и зеленчук и др.), - да пресметува енергетска вредност на преработки од овошје и 	<p>Класифицирање на производите од овошје и зеленчук,</p> <p>Дискутирање за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - влијанието на хемискиот состав на овошјето и зеленчукот врз технолошкиот процес на конзервирање и преработка, - подготвителните операции при преработката на овошјето и зеленчукот, <p>Објаснување на фазите од технолошките процеси за производство на преработки од овошје и зеленчук,</p> <p>Прикажување на технолошки процеси за производство на различни видови преработки од овошје и зеленчук на видео и ТВ-филмови, ЦД и компјутерски симулации,</p> <p>Пресметување енергетска</p>	<p>Храна и исхрана</p> <p>Биохемија,</p> <p>Анализа на храна,</p> <p>Практична настава</p>

		<p>зеленчук, - да изработува проекти.</p>	<p>вредност на преработки од овошје и зеленчук, Составување табела за прехранбена вредност на преработки од овошје и зеленчук Изработување на проекти</p>	
7. ТЕХНОЛОГИЈА НА ПИЈАЛОЦИ	12	<p>- Да ги класифицира безалкохолните пијалоци , - да ги познава суровините за производство на безалкохолни пијалоци, - да ги објаснува технолошките процеси за производство на безалкохолни пијалоци (подготовка на шеќерен сируп, подготовка на купажен сируп, газирање на пијалокот со CO₂ и др), - да ги познава суровините за добивање на пиво, - да ги објаснува технолошките процеси за производство на пиво (производство на слад, дробење на слад, коминење, добивање на сладовина, филтрација, варење на сладовината со хмељ, ладење, бистрење, одлежување на пивото и др), - да ги класифицира вината, - да ги познава суровините за добивање на вино, - ги објаснува технолошките</p>	<p>Класифицирање на: - безалкохолните пијалоци, - пиво, - вино, Дискутирање за: - својствата и улогата на суровините за производството на безалкохолни пијалоци, пиво и вино; - постапките на подготвување на суровините за производство на безалкохолни пијалоци, пиво и вино, Објаснување на фазите од технолошките процеси за производство на на безалкохолни пијалоци, пиво и вино; Прикажување на технолошки процеси за производство на различни видови безалкохолни пијалоци, пиво и вино на видео и ТВ-филмови, ЦД и компјутерски симулации, Пресметување енергетска вредност на безалкохолни</p>	<p>Храна и исхрана Биохемија, Анализа на храна, Практична настава</p>

	процеси за производство на вино, - да ги разликува технологиите за производство на различни видови вино, - да пресметува енергетска вредност на безалкохолни пијалаци, пиво и вино. - да изработува проекти.	пијалоци, пиво и вино, Составување табела за прехранбена вредност на безалкохолни пијалаци, пиво и вино. Изработување на проекти	
--	--	--	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно целите на наставната програма по **Технологија на прехранбени производи** наставникот применува современи наставни методи (стратегии) кои на ученикот му даваат можност да биде активен учесник во наставата. Овие наставни методи подразбираат примена на наставните форми: фронтална и индивидуална, работа во групи, во парови/тандем.

Во текот на наставата наставникот ги презема следните активности: објаснува, демонстрира, опишува, споредува, анализира, дискутира, ја следи работата на ученикот, го мотивира ученикот и др.

Во текот на наставата по предметот, активноста на ученикот се состои во дискутирање, прибележување, набљудување, споредување, демонстрирање, читање и пишување, изработка на проектни задачи, цртање на шеми, блок дијаграми, уреди, апарати и сл., правење постери на дадена тема, изработување домашни задачи, илустрирање и друго.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет **Технологија на прехранбени производи** се реализира преку стручно-теоретска настава во специјализирана или кабинет-училница. Образовните активности се организирани во две полугодии, преку неделен распоред на часовите. Бројот на часовите кој е даден за одделните наставни целини во точка 4.1. од овој документ, опфаќа часови за обработка на нови наставни содржини, повторување, утврдување, посета на производни погони.

4.4. Наставни средства и помагала

За поефикасно постигнување на целите се применуваат разни наставни средства, помагала и материјали. Во зависност од наставната единица се користи: графоскоп, компјутер, визуелни уреди, ЦД и ДВД со содржини од технологиите кои се обработуваат во наставната програма, мостри од разни видови производи, шеми, слики, каталози и други наставни средства предвидени според Нормативот за наставни средства и помагала по **Технологија на прехранбени производи** за образовниот профил *Техничар нутриционист* од *Хемиско-технолошка струка*.

За поуспешно совладување на целите на предметот ученикот користи соодветна литература и тоа: учебници и учебни помагала, наставни материјали подготвени од страна на наставникот, Интернет и дополнителна литература за наставникот.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку следење и вреднување на знаењата и умењата континуирано во текот на целата учебна година, усно и писмено преку тестови на знаења или други форми. Оценувањето на учениците се врши согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **Технологија на прехранбени производи** треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да ги применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е отворен и комуникативен, подготвен за соработка, да има соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен, да ја почитува личноста на ученикот, да е подготвен за примена на иновации во воспитно-образовната работа

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **Технологија на прехранбени производи** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- технологија- органска насока- биотехнологија;
- технологија - прехранбено-биотехнолошко инженерство;
- технологија-прехранбена технологија;
- технологија - биотехнологија;

и со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

Наставата по наставниот предмет *Технологија на прехранбени производи* се реализира во специјализирана или кабинет-училница, опремена според Нормативот за простор и опрема за образовниот профил Техничар нутриционист од Хемиско-технолошка струка.

7. ДАТУМ И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: Април 2011

7.2. Состав на работната група:

1. Спец. Ардијана Исахи-Палоши, советник за хемиско-технолошка група предмети во ЦСОО, Скопје - координатор
2. Дипл. инж. Медиана Николоска, професор, СОУ “Орде Чопела,, - Прилеп
3. Д-р Мирјана Боцевска, редовен професор на Технолошко-металуршки факултет - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: **01.09.2011** година

Одобрил
Зеќир Зеќири, директор

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по **технологија на прехранбени производи за III година од хемиско-технолошка струка** – образовен профил техничар нутриционист за учениците во средното стручно образование, на предлог на Центарот за стручно образование и обука ја донесе

Министер,

на ден, _____
Скопје

_____
м-р Панче Кралев